

รำเกราะโปง : การวิเคราะห์ท่าท่ารำลักษณะและการสื่อความหมาย Rum Kro Pong : Analysis of dance from and Meaning

จุฑามาศ เอี่ยมประพันธ์ / Juthamas Eiampraphan¹

ขวัญใจ คงถาวร / Kwanjai Kongthaworn¹

เอกรัตน์ รุ่งสว่าง / Ekarat Rungsawang²

Received: Feb. 25, 2025 Revised: May 5, 2025 Accepted: Jul. 18, 2025

บทคัดย่อ

รำเกราะโปงเป็นการแสดงพื้นบ้านของจังหวัดสุโขทัยที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สะท้อนรากฐานจากวิถีชีวิตเกษตรกรรมของชาวบ้านภาคกลาง โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูก เช่น การขุดดิน หว่านเมล็ด และเก็บเกี่ยว เสียงเกราะโปงซึ่งเกิดจากการตีไม้ทำหน้าที่เป็นจังหวะหลักในการรำ และในอดีตยังเป็นเครื่องมือสื่อสารสำคัญของชุมชน ใช้ในการเรียกประชุมหรือแจ้งข่าวสาร จึงถือเป็นสัญลักษณ์ที่เชื่อมโยงศิลปะกับชีวิตประจำวันอย่างลึกซึ้ง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และองค์ประกอบของการรำเกราะโปงจังหวัดสุโขทัย อันประกอบด้วยผู้แสดง เครื่องแต่งกาย ดนตรี อุปกรณ์ และท่ารำที่ถ่ายทอดค่านิยมและอัตลักษณ์ของชุมชนเกษตรกรรม นอกจากนี้ยังมุ่งวิเคราะห์บทบาทของรำเกราะโปงในฐานะเครื่องมือสื่อสารเชิงวัฒนธรรมและมรดกภูมิปัญญาที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ วิธิดำเนินงานวิจัย ครอบคลุมตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 ถึงเดือนพฤษภาคม

---

¹สาขาวิชานาฏศิลป์ไทย สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

¹Thai Performing Arts, Graduate School, Bunditpatanasilpa Institute of Fine Arts.

²คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

²Faculty of Humanities and Social Sciences Bansomdejchaopraya Rajabhat University.

เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2568 โดยอาศัยการศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านนาฏศิลป์ การสังเกตการณ์ในพื้นที่จริง และการฝึกปฏิบัติร่วมกับคณะการแสดงท้องถิ่น เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์และสร้างความเข้าใจที่รอบด้าน ผลการวิจัยพบว่า การรำเกราะโปงมิได้เป็นเพียงการแสดงเพื่อความบันเทิง แต่ยังมีบทบาทสำคัญในเชิงสังคมและศิลปะ เสียงตีเกราะสื่อถึงความหนักแน่น ความตั้งใจ และการร่วมแรงร่วมใจของผู้คนในชุมชน ขณะที่องค์ประกอบการรำสะท้อนคุณค่าด้านความขยันหมั่นเพียร ความสามัคคี และความผูกพันกับธรรมชาติอย่างแนบแน่น การรำเกราะโปงจึงเป็นทั้ง มรดกทางวัฒนธรรมและเครื่องมือสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สู่คนรุ่นใหม่ อีกทั้งยังสามารถต่อยอดในกิจกรรมการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการสร้างอัตลักษณ์ชุมชนได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : เกราะโปง ตีเกราะเคาะไม้ ชุมชน

Abstract

The Ram Krapong is a distinctive folk performance of Sukhothai Province, reflecting the agricultural lifestyle of central Thai villagers, particularly activities related to rice cultivation such as digging the soil, sowing seeds, and harvesting. The sound of the krapong, produced by striking bamboo or wooden clappers, serves as the main rhythmic element of the dance. In the past, it also functioned as an essential communication tool within the community, used to call gatherings or announce important news. Thus, the krapong symbolizes a profound connection between art and everyday life. The objective of this study is to investigate the historical background and components of the Ram Krapong dance of Sukhothai Province, including performers, costumes, music,

instruments, and dance gestures that express the values and identity of the agricultural community. Moreover, the research aims to analyze the role of Ram Krapong as a medium of cultural communication and as an intangible heritage worthy of preservation. The research was conducted between May 2022 and May 2025. The methodology comprised the study of documents, textbooks, articles, and related research, together with interviews with experts in Thai performing arts, field observations in local communities, and practical training with folk performance groups in Sukhothai. These methods provided comprehensive empirical data and holistic understanding. The findings reveal that Ram Krapong is not merely a form of entertainment but also plays a significant role in both social and artistic contexts. The sound of the krapong conveys strength, determination, and community solidarity, while the dance elements embody the values of diligence, unity, and a deep bond with nature. Consequently, Ram Krapong serves as both a cultural heritage and a means of transmitting local wisdom to younger generations. Furthermore, it can be applied effectively in cultural promotion activities, education, cultural tourism, and community identity building in sustainable ways.

Keywords : Kro Pong, Ti-kro-kor-mai, community

บทนำ

การตีเกราะเคาะไม้เป็นหนึ่งในกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาของมนุษย์ในอดีต ซึ่งเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารหรือการส่งสัญญาณ การตีเกราะเคาะไม้ถือเป็นส่วนหนึ่งของงานศิลปะและประเพณีที่มีความเกี่ยวข้องกับการทำงาน

ร่วมกันในชุมชนหรือการแสดงออกทางศาสนาและสังคมในชุมชนต่าง ๆ การใช้เสียงจากไม้หรือวัสดุธรรมชาติในการสร้างสัญญาณเสียง ถือเป็นวิธีการที่สะดวกและมีประสิทธิภาพในการสื่อสารระหว่างกันในยุคที่ยังไม่มีเทคโนโลยีสมัยใหม่ การตีเกราะเคาะไม้จึงสามารถมองได้ว่าเป็นการสื่อสารที่มีพื้นฐานมาจากความคิดสร้างสรรค์และความเข้าใจในธรรมชาติและวัฒนธรรมท้องถิ่น

ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหง มีการกล่าวถึงการตีเกราะเคาะไม้ โดยใช้เป็นวิธีการประกาศข่าวสารสำคัญให้แก่ชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการสื่อสารในสมัยสุโขทัย ข้อความในศิลาจารึกกล่าวถึงว่า “เบื้องหัวนอนเมืองสุโขทัยนี้ มีภูฎีป่าหมาก มีพระชะพุงผีสังข์ข้าม มีป่าพร้าวปาลาง มีน้ำโคก มีพระชะเสียง มีสรัดภางส์ มีปาลาง มีภูฎีหลวง มีเกลื่อนคน จึงพระยาพระเจ้าตนตีเกราะเคาะไม้ป่าวร้องเป็นสังการทุกทิศทุกทาง” การตีเกราะเคาะไม้ในบริบทนี้จึงเป็นเครื่องมือในการประกาศหรือสื่อสารกับผู้คนในชุมชนซึ่งสื่อถึงความสำคัญของเกราะในฐานะอุปกรณ์ที่ใช้ทั้งในด้านการป้องกันภัยและการสื่อสารในยุคโบราณ (คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2521, น.27-36)

จังหวัดสุโขทัย การตีเกราะเคาะไม้มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารภายในชุมชน โดยเฉพาะในอดีตการตีเกราะเคาะไม้ใช้เป็นเครื่องมือในการส่งสัญญาณเพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ การสื่อสารระหว่างชุมชน การตีเกราะเคาะไม้ใช้ในการแจ้งเหตุการณ์สำคัญ หรือการประกาศข่าวสารภายในชุมชน เช่น การเรียกประชุม การแจ้งเตือนภัยพิบัติ หรือการประกาศเหตุการณ์สำคัญที่ต้องการให้ประชาชนรับรู้และดำเนินการตามการบอกเวลา การตีเกราะเคาะไม้ยังมีการใช้เพื่อการบอกเวลา โดยเฉพาะในยามค่ำคืน เพื่อให้ชาวบ้านทราบเวลาในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การทำงานในไร่นา หรือการเตรียมตัวสำหรับการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา การสื่อสารทางศาสนา ในบางกรณีการตีเกราะเคาะไม้ถูกใช้เป็นสัญญาณในการประกาศเวลาของการสวดมนต์หรือพิธีกรรมทางศาสนา เพื่อให้ชุมชนทราบและสามารถเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาได้อย่างพร้อมเพรียง การส่งสัญญาณทางสังคมและการปกครอง การตีเกราะเคาะไม้

ยังใช้เป็นเครื่องมือในการออกคำสั่งหรือประกาศจากผู้นำชุมชน โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องการให้ประชาชนทราบถึงข้อกำหนด นโยบาย หรือกิจกรรมที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ดังนั้น การตีเกราะเคาะไม้ในจังหวัดสุโขทัยจึงเป็นการใช้เครื่องมือที่มีอยู่ในท้องถิ่นเพื่อการสื่อสารและการสร้างความเชื่อมโยงในสังคมชุมชน โดยสะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่พึ่งพาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในการดำเนินชีวิตร่วมกัน (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2553)

เกราะโปง เป็นอุปกรณ์ที่ชาวบ้านใช้สำหรับส่งสัญญาณหรือสื่อสารภายในชุมชน โดยทำจากไม้ไผ่ที่ถูกตัดเป็นปล้องไว้ข้อหัวและท้าย ด้านล่างของปล้องจะถูกผ่าและเจาะเป็นแนวยาวตลอดลำไม้ เพื่อให้เกิดเสียงเมื่อถูกตีสำหรับไม้ตีจะทำจากไม้ซีกหรือไม้แฉกที่เหลาขึ้นรูปให้พอเหมาะ และผูกติดกับกระบอกไม้ไผ่ด้วยเชือกบางครั้งอาจมีการเจาะที่ข้อไม้ทั้งสองด้านเพื่อร้อยเชือกสำหรับแขวนหรือห้อยไว้ตามจุดต่าง ๆ วิธีการใช้งานคือ ใช้มือซ้ายจับเชือกเพื่อให้กระบอกเกราะตั้งขึ้น จากนั้นใช้มือขวาจับไม้ตีตีบริเวณกลางปล้องหรือส่วนล่างของปล้องไม้ไผ่ เสียงที่เกิดขึ้นจะใช้ตีเพื่อไล่คนจากไร่นา หรือใช้ตีเพื่อเรียกประชุม นัดหมาย หรือแจ้งข่าวสารให้กับคนในชุมชน อุปกรณ์เกราะโปงนี้แพร่หลายอย่างกว้างขวางในหลายพื้นที่ และกลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต สื่อการเรียนรู้ รวมถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับในกลุ่มคนในชุมชนนั้นอย่างต่อเนื่องในจังหวัดสุโขทัย ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ เช่น การสื่อสารจากปากต่อปาก การถ่ายทอดผ่านกิจกรรมในชุมชน หรือการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นมักเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติและต่อเนื่อง โดยเป็นการส่งต่อองค์ความรู้หรือประสบการณ์ที่มีคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีผลต่อการสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีในระดับท้องถิ่นและชุมชน (กระทรวงวัฒนธรรม, 2555) อย่างไรก็ตาม เกราะโปง นอกจากนำมาใช้เป็นเครื่องมือในวิถีชีวิตแล้ว มนุษย์ยังได้มีการนำมาใช้เพื่อความบันเทิง เช่น นำไปประดิษฐ์เป็นเครื่องดนตรี (โปงกลาง) หรือนำไปเป็นอุปกรณ์ประกอบการแสดง เนื่องจากเป็นอุปกรณ์ที่มีเสียงดังดูผู้ชมได้ดี

ในปี พ.ศ. 2521 กรมศิลปากรได้ก่อตั้งวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยขึ้น เพื่อเป็นสถานที่ศึกษาในการจัดการเรียนการสอนด้านนาฏศิลป์และดนตรี ส่วนภูมิภาค และได้มีการคิดประดิษฐ์การแสดงต่าง ๆ มากมายที่สะท้อนให้เห็นถึงการแสดงพื้นบ้านจังหวัดสุโขทัย จึงได้มีการเชิญอาจารย์สำเนา จันทร์จรรยา มาเป็นวิทยากรถ่ายทอดการแสดงพื้นบ้าน เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการแสดงการเล่นกลองยาว มังคละ เพลงพื้นบ้าน และการแสดงพื้นบ้านของจังหวัดสุโขทัย เช่น มังคละพื้นบ้านสุโขทัย กลองยาว ฉุยฉายเข้าวัดและรำวงแบบบพได้มีการคิดประดิษฐ์ทำรำร่วมกับวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัย โดยมีอาจารย์ล่อ น้อยวงศ์ เป็นผู้ได้รับการถ่ายทอดทำรำเป็นคนแรก ซึ่งเป็นการแสดงพื้นบ้านอีกชุดหนึ่งของจังหวัดสุโขทัยที่นำอุปกรณ์ที่ใช้ในการบอกเวลามาเป็นเครื่องดนตรีและประกอบการแสดงให้มีความเป็นเอกลักษณ์ (ล่อ น้อยวงศ์, 2567)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2530 อาจารย์สำเนา จันทร์จรรยา ซึ่งเป็นผู้คิดประดิษฐ์ทำรำเกราะโปงเป็นคนแรกในปี พ.ศ. 2530 ปีเดียวกันนั้นได้ร่วมมือกับวิทยาลัยนาฏศิลป์สุโขทัยในการปรับปรุงการแสดงรำเกราะโปงให้มีท่ารำที่เป็นแบบแผนมากขึ้น โดยนำเกราะโปงมาเป็นอุปกรณ์หลักในการสร้างสรรค์การแสดงจนได้รับการเผยแพร่เป็นครั้งแรกในโอกาสที่ได้แสดงถวายหน้าพระที่นั่งสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ อุทยานประวัติศาสตร์เมืองเก่าเมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนินยังจังหวัดสุโขทัย (ครอบครัวจันทร์จรรยา, 2553) อย่างไรก็ตาม รำเกราะโปง ได้มีการถ่ายทอดทำรำไปสู่รุ่นต่อรุ่นได้มีการแสดงในงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพื้นบ้านภายในจังหวัดสุโขทัย เช่น งานย้อนรอยอดีตศรีสัชนาลัย งานประเพณีลอยกระทงเผาเทียนเล่นไฟจังหวัดสุโขทัย งานสีภาคที่จังหวัดกาฬสินธุ์และได้เผยแพร่การแสดงในจังหวัดอื่น ๆ รำเกราะโปงเป็นการแสดงที่ผสมผสานระหว่างการทำรำและดนตรีที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว โดยเครื่องดนตรีเกราะโปงมีบทบาทสำคัญในการสร้างจังหวะและบรรยากาศ

ในการแสดง ถือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและการแสดงพื้นบ้านของจังหวัดสุโขทัยที่สะท้อนถึงภูมิปัญญาและความเชื่อในท้องถิ่น

จากข้อมูลข้างต้น การรำเกราะโปงถือเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้านของชาวสุโขทัยโดยแท้ อันเกิดจากภูมิปัญญาของบรรพชนจากการประดิษฐ์อุปกรณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในงานเกษตรกรรมพัฒนา สู่ศิลปะการแสดงประจำท้องถิ่น อันเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมและศิลปะในการดำรงชีพของชาวสุโขทัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาถึงความเป็นมา พัฒนาการ และนาฏยลักษณ์ของการรำเกราะโปงในจังหวัดสุโขทัย ที่มีคุณค่าสมควรแก่การอนุรักษ์และสืบทอดให้ชนรุ่นหลังได้ตระหนักถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น ตลอดจนประโยชน์ในการศึกษาทางด้านศาสตร์นาฏศิลป์ของท้องถิ่นและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความเป็นมาและองค์ประกอบของการรำเกราะโปง จังหวัดสุโขทัย

ขอบเขตการวิจัย

1.1 ด้านเนื้อหา

ศึกษาประวัติความเป็นมาและองค์ประกอบของการรำเกราะโปง จังหวัดสุโขทัย

1.2 ด้านพื้นที่

ผู้วิจัยศึกษาการรำเกราะโปง จังหวัดสุโขทัย

1.3 ด้านระยะเวลา

ระยะเวลาของการศึกษาวิจัย พฤษภาคม พ.ศ. 2565 - พฤษภาคม พ.ศ. 2568

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งใช้วิธีการสัมภาษณ์การสังเกตการณ์การฝึกหัดท่าทางและการศึกษาจากวิดีโอเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุปและอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือวิจัยที่ผู้วิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูลรวมถึงการตีความข้อมูล จากวัตถุประสงค์ที่มุ่งศึกษาใน 1 ประเด็นหลัก คือ

1. ศึกษาความเป็นมาและองค์ประกอบของการรำเกราะโป่ง จังหวัดสุโขทัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร รวบรวมข้อมูลจากงานวิจัย บทความ เอกสาร ตำรา และหนังสือต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและมีเนื้อหาสัมพันธ์กับขอบเขตงานวิจัยเพื่อศึกษา

2. การศึกษาข้อมูลภาคสนาม เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา องค์ประกอบของการแสดงรำเกราะโป่ง จังหวัดสุโขทัย

2.1 การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อโนทัย สัมอ่ำ และอาจารย์ลออ น้อยวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญทางด้านทำรำเกราะโป่ง จังหวัดสุโขทัย

2.2 การลงภาคสนาม โดยสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และมีส่วนร่วม ตลอดจนการฝึกปฏิบัติทำทางในการแสดงรำเกราะโป่ง จังหวัดสุโขทัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Fieldwork) โดยแบ่งเป็น วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา องค์ประกอบรวมไปถึงรูปแบบ โครงสร้างกระบวนการรำรำเกราะโป่ง จังหวัดสุโขทัย เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการรำเกราะโป่ง มีบทบาทสำคัญทั้งในด้านศิลปะและสังคม เสี่ยงตีเกราะสื่อถึงความหนักแน่นและความตั้งใจของผู้คนที่ร่วมกันหล่อหลอมวัฒนธรรมชุมชน องค์ประกอบของ

การรำไม่เพียงเป็นศิลปะการแสดง แต่ยังถ่ายทอดค่านิยมด้านความขยันหมั่นเพียร ความสามัคคี และความผูกพันของผู้คนกับธรรมชาติอย่างแนบแน่น บทบาทของ เกราะโป่งในวิถีชีวิตของชุมชนในอดีต แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของเกราะโป่ง ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ตีบอกสัญญาณต่าง ๆ บ่งบอกถึงลักษณะทางสังคมและ วัฒนธรรมของชุมชนในช่วงเวลานั้น เกราะโป่งเป็นอุปกรณ์ที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ และมีลักษณะเฉพาะที่สามารถใช้ป้องกันอันตรายจากศัตรูหรือสัตว์ร้ายได้ เกราะโป่งได้รับการพัฒนาและใช้โดยผู้คนในพื้นที่ต่าง ๆ ในอดีต เพื่อตอบสนอง ต่อความต้องการในการรักษาความปลอดภัยส่วนบุคคลและความมั่นคงของ ชุมชน

เกราะโป่งมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการป้องกันภัยและการสะท้อนถึง สถานะทางสังคมในอดีต ชาวบ้านในบางพื้นที่นิยมใช้เกราะโป่งเพื่อป้องกันตัว จากการโจมตีของศัตรูในสงครามหรือจากภัยธรรมชาติ เช่น ภัยจากสัตว์ป่า ซึ่งเป็นสิ่งที่ชุมชนให้ความสำคัญในการรักษาความปลอดภัยของตนเอง และครอบครัว นอกจากนี้ การใช้เกราะโป่งยังสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถ ในการจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นและเทคนิคการทำงานฝีมือของช่างทำเกราะ โป่งในอดีต เกราะโป่งยังมีบทบาทสำคัญในแง่ของการแสดงออกทางสัญลักษณ์ โดยสามารถใช้เป็นเครื่องหมายบ่งบอกถึงสถานะทางสังคมของผู้ใช้หรือกลุ่มบุคคล เช่น การใช้เกราะโป่งที่มีการตกแต่งลวดลายเฉพาะ หรือการเลือกวัสดุที่มี คุณภาพสูงในการสร้างเกราะโป่งอาจแสดงให้เห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจ หรือความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรที่ดีขึ้นของเจ้าของเกราะ ซึ่งเป็น เครื่องมือในการเสริมสร้างอำนาจและสถานะภายในชุมชน

ดังนั้น บทบาทของเกราะโป่งในวิถีชีวิตของชุมชนในอดีต จึงมีใช้ เพียงแค่เป็นเครื่องมือสำหรับป้องกันภัยหรือใช้เล่นก่ในรเอน่าเท่านั้น แต่ยังสะท้อน ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งระหว่างวัฒนธรรมการจัดการทรัพยากร และโครงสร้างทางสังคมของชุมชนในแต่ละภูมิภาค โดยเฉพาะในพื้นที่ เกษตรกรรมที่ต้องพึ่งพาความร่วมมือและการสื่อสารอย่างใกล้ชิดเมื่อพิจารณา ถึงรูปแบบและลักษณะเฉพาะของเกราะโป่งในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย

จะพบว่าเกราะโป่งไม่ใช่อุปกรณ์แบบเดียวกันทั้งหมด หากแต่มีความหลากหลายตามทรัพยากรที่มีในแต่ละท้องถิ่น

1. รูปแบบและลักษณะเฉพาะของเกราะโป่ง

รูปแบบและลักษณะเฉพาะของเกราะโป่งในภูมิภาคของประเทศไทย เกราะโป่งเป็นเครื่องตีทำจากไม้หรือโลหะ มีลักษณะคล้ายระฆังหรือแผ่นไม้หนา เจาะรูแหววน ใช้ไม้ตีเพื่อให้เกิดเสียงดังกังวาน เสียงของเกราะโป่งมีความก้องกังวาน ช่วยดึงดูดความสนใจ ใช้ในพิธีกรรมหรือการสื่อสารในชุมชน มีหลากหลายตามภูมิภาคของประเทศไทย นิยมใช้ในงานเกษตรกรรมหรือบอกเหตุภัยพิบัติ ลักษณะเด่นคือความเรียบง่ายแต่มีพลังเสียงสูง สะท้อนภูมิปัญญาท้องถิ่นในการประยุกต์สิ่งของรอบตัวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการสื่อสารและศิลปวัฒนธรรม

ตารางที่ 1 รูปแบบและลักษณะเฉพาะของเกราะโป่งในภูมิภาคของประเทศไทย

ลำดับ	รูปภาพ	คำเรียกและรูปแบบ	ลักษณะการใช้งาน	ความสัมพันธ์กับประเพณีท้องถิ่น	หมายเหตุ
1.		เกราะ ทำด้วยไม้ไผ่ ตัดเป็นปล้อง ไขว่ข้อ หัวท้าย ด้านล่าง ผ่าเจาะเป็นแฉวยาวไปตามลำ ใช้ไม้ซีกหรือไม้แก่นเหลาขนาดพอเหมาะมือทำเป็นไม้ตี โดยผูกเชือกให้ติดไว้กับกระบอก บางทีก็เจาะทะลุที่ข้อทั้งสองข้าง สำหรับร้อยเชือกผูกแขวนหรือห้อย	มือซ้ายจับเชือกให้เกราะตั้งขึ้น มือขวาจับไม้ตีบริเวณตรงกลางปล้องหรือถัดมาทางล่างของปล้อง	ใช้เพื่อไล่นกหรือใช้เรียกประชุมนัดหมายภายในชุมชน	ภาคเหนือ

ลำดับ	รูปภาพ	คำเรียกและรูปแบบ	ลักษณะการใช้งาน	ความสัมพันธ์กับประเพณีท้องถิ่น	หมายเหตุ
2.		เกราะไม้ ทำด้วยกระบอกไม้ไผ่ ตัดติดข้อหัวท้าย ผ่าปากตรงกลาง ท้องปล้องตามยาว ให้เกิดเสียงดังกังวาน	จับไม้ไผ่ตั้งตรงแล้วใช้มือขวาตีให้เกิดเสียง	ใช้เป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ	ภาคกลาง
3.		ขอลอ ทำจากไม้เนื้อแข็งหรือไม้ไผ่ นำมาเจาะรูร้อยเชือกสำหรับแขวน โดยบากส่วนปล้องไม้ไผ่ให้เป็นรูในแนวยาว เพื่อให้เกิดเสียงที่ดังกังวาน	การบรรเลงนั้นจะใช้ไม้ชิ้นเล็กๆ เคาะเพื่อให้เกิดจังหวะหรือสัญญาณที่ต้องการ	เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องประกอบจังหวะในวงดนตรีพื้นเมืองของอีสานแต่เดิมนั้นใช้เป็นเครื่องตีที่บอกสัญญาณ	ภาคอีสาน
4.		โป่ง มีรูปร่างคล้ายระฆังทรงตรงขนาดใหญ่ทำจากโลหะหรือไม้ หากทำจากไม้จะใช้ไม้เนื้อแข็งเช่นไม้ประดู่ ส่วนใหญ่จะมีความยาวประมาณ 2 เมตร เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 80 เซนติเมตร	ใช้ไม้ด้ามยาวตีให้เกิดเสียงสะท้อน	โป่งเช้าและในตอนเย็นตีโป่งเมื่อพระภิกษุลงอุโบสถเพื่อไหว้พระสวดมนต์ในตอนเย็นเรียกว่าโป่งแลง ดังนั้นหน้าที่รองของสัญญาณโป่งจึงทำให้คนในชุมชนที่อยู่ใกล้วัดนั้นได้ทราบถึงเวลาด้วยและอาจมีการใช้ตีเพื่อรวมคนหรือตีเพื่อเป็นสัญญาณบอกเหตุผิดปกติต่างๆ ในชุมชน	ภาคใต้

(ที่มา : จuchamaas eiampraphan, 2567)

2. บทบาทและความสำคัญของเกราะโปงในสังคมและวัฒนธรรมสุโขทัย

การศึกษาบทบาทและความสำคัญของเกราะโปงในสังคมและวัฒนธรรมสุโขทัยนั้นสะท้อนถึง ความเชื่อมโยงระหว่างการใช้ชีวิตประจำวัน กับองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมที่สะสมจากอดีต ซึ่งเกราะโปงไม่เพียงแต่เป็น เครื่องมือสำหรับการป้องกันตัว แต่ยังเป็นสัญลักษณ์สำคัญที่สะท้อนถึงคุณค่า ทางสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในจังหวัดสุโขทัยในสมัยโบราณ เกราะโปงได้รับการพัฒนาและใช้งานอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ สังคมสุโขทัยมีการพัฒนาเข้าสู่ยุคที่มีความซับซ้อนทางการเมืองและสังคมสูงขึ้น การป้องกันภัยจากศัตรูภายนอกและสัตว์ร้ายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับความปลอดภัย ของชุมชน เกราะโปงจึงถือเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญทั้งในแง่การป้องกันและ การเสริมสร้างความมั่นคงภายในชุมชน ในแง่ของการวิเคราะห์เชิงสัญลักษณ์ เกราะโปงมีบทบาทในการสะท้อนสถานะทางสังคมและวัฒนธรรมของผู้ใช้ เช่น การเลือกวัสดุในการผลิตเกราะโปง หรือการออกแบบลวดลายที่สลับซับซ้อน แต่ยังคงมีความหมายทางสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับสถานะทางสังคมและการเชื่อมโยง กับศาสนาและพิธีกรรมในยุคนั้น โดยเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญใน การสร้างอัตลักษณ์ และความมั่นคงให้แก่จังหวัดสุโขทัย

3. บทบาทเชิงสัญลักษณ์และการสื่อสารในชุมชน

บทบาทเชิงสัญลักษณ์และการสื่อสารในชุมชน เป็นแนวคิดที่สะท้อน ถึงวิธีที่สังคมใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น วัตถุ ภาษา การกระทำหรือสิ่งที่ปรากฏ ทางวัฒนธรรม เพื่อสื่อสารและสร้างความหมายร่วมกันในระดับสังคมและ กลุ่มบุคคลภายในชุมชน การสื่อสารเชิงสัญลักษณ์นั้นไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูล แต่ยังเกี่ยวข้องกับการสร้างและรักษาความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลในชุมชน ตลอดจนการสะท้อนถึงอัตลักษณ์และค่านิยมที่มีอยู่ ในสังคม (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2563, น.28)

3.1 สัญลักษณ์ในชุมชน สัญลักษณ์ในชุมชนสามารถมีหลากหลาย รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการใช้วัตถุหรือสิ่งของที่มีความหมายเฉพาะ เช่น เครื่องแต่งกาย อาหาร การตกแต่งสถานที่ หรือแม้แต่กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้น

ในชุมชน ทุกสิ่งเหล่านี้ล้วนมีความหมายที่แฝงอยู่ในตัวเอง ซึ่งสมาชิกในชุมชนสามารถอ่านและตีความได้ตามประสบการณ์และบริบททางสังคม ตัวอย่างเช่น บางชุมชนอาจใช้เครื่องหมายทางศาสนาหรือสัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเพณี เพื่อแสดงถึงความเคารพและการยึดมั่นในค่านิยมของชุมชนนั้น ๆ

3.2 การสื่อสารผ่านสัญลักษณ์ การสื่อสารในชุมชนส่วนใหญ่จะไม่จำกัดอยู่เพียงแค่คำพูดเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงการใช้ภาษากายพฤติกรรมทางสังคมและสิ่งต่าง ๆ ที่สามารถส่งสารไปยังสมาชิกของชุมชนได้ เช่น การใช้สีของเสื้อผ้าเพื่อแสดงสถานะทางสังคม การจัดงานเฉลิมฉลองเพื่อสื่อถึงความสำเร็จหรือความสำคัญของเหตุการณ์บางอย่างในชุมชน หรือแม้แต่การใช้สัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือศาสนาในการประท้วงหรือแสดงจุดยืนทางสังคมการสื่อสารดังกล่าวช่วยเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนและการประสานความคิดในกลุ่มสมาชิก

3.3 บทบาทของสัญลักษณ์ในการสร้างอัตลักษณ์ในเชิงสังคมศาสตร์ การใช้สัญลักษณ์สามารถสะท้อนถึงอัตลักษณ์ของกลุ่มหรือชุมชนได้ โดยสัญลักษณ์เหล่านี้ อาจสะท้อนถึงคุณค่าหรือค่านิยมที่กลุ่มนั้นยึดถือ รวมไปถึงแสดงถึงการรับรู้และการยอมรับในตัวตนของสมาชิกในชุมชน เช่น ในชุมชนชนบทหรือชุมชนท้องถิ่น การสวมใส่เครื่องแต่งกายเฉพาะกลุ่มหรือการใช้ภาษาถิ่นสามารถเป็นเครื่องมือในการแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน และช่วยยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในกลุ่มเดียวกัน

3.4 การสื่อสารทางสัญลักษณ์ในช่วงวิกฤตหรือการเปลี่ยนแปลง ในช่วงเวลาที่ชุมชนเผชิญกับความท้าทายหรือวิกฤต เช่น สถานการณ์สงคราม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหรือภัยพิบัติทางธรรมชาติ การใช้สัญลักษณ์ในการสื่อสารสามารถมีบทบาทที่สำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่สมาชิกในชุมชน การใช้สัญลักษณ์เพื่อแสดงความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว เช่น การยกธงชาติ การร่วมมือกันในการปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา หรือการใช้คำพูดและสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความหวังและความร่วมมือ สามารถช่วยให้ชุมชนก้าวข้ามความยากลำบากและรักษาความสามัคคีภายในกลุ่ม

3.5 การสื่อสารในสังคมยุคใหม่และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ในยุคปัจจุบันที่การสื่อสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทอย่างมาก สัญลักษณ์ต่าง ๆ ก็ยังคงมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงผู้คนในชุมชน แม้ว่าเครื่องมือสื่อสารจะมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต การใช้โซเชียลมีเดีย แพลตฟอร์มออนไลน์หรือสื่อดิจิทัลอื่น ๆ ก็ยังคงช่วยให้สัญลักษณ์ทางสังคมที่สำคัญยังคงสามารถสื่อสารไปถึงสมาชิกในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการใช้สัญลักษณ์ในการเคลื่อนไหวทางสังคม การแสดงออกทางการเมืองหรือการสร้างค่านิยมร่วมในกลุ่มผ่านสื่อออนไลน์ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2563, น.29)

สรุป บทบาทเชิงสัญลักษณ์และการสื่อสารในชุมชนจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในชุมชน เกราะโปงจึงเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อความหมาย ไม่เพียงแต่ช่วยในการสื่อสาร แต่ยังสะท้อนถึงอัตลักษณ์ ค่านิยม และความเชื่อของชุมชน การสื่อสารผ่านสัญลักษณ์จึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญในการรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและการประสานความคิดในสังคม

4. เกราะโปงในวิถีชีวิตชาวสุโขทัย

เกราะโปงในวิถีชีวิตชาวสุโขทัย เป็นส่วนสำคัญที่สะท้อนถึงการดำรงชีวิตของชุมชนในสมัยสุโขทัย ซึ่งเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อป้องกันภัยและเสริมสร้างความมั่นคงในชุมชน ผ่านการสร้างเครื่องมือที่ตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการป้องกันตัวจากภัยต่าง ๆ เช่น การโจมตีจากศัตรู สัตว์ร้าย หรือภัยธรรมชาติ ความสำคัญของเกราะโปงในด้านการป้องกัน เกราะโปงเป็นเครื่องมือป้องกันตัวที่ชาวสุโขทัยใช้ในการป้องกันตัวเองจากการโจมตีทั้งจากศัตรูและภัยจากสัตว์ร้ายในสมัยโบราณ สภาพแวดล้อมในช่วงนั้นเต็มไปด้วยการรุกรานจากภายนอกและภัยจากธรรมชาติ เช่น สัตว์ป่า การใช้เกราะโปงจึงเป็นส่วนหนึ่งในการรักษาความปลอดภัยของบุคคลและชุมชน ซึ่งเกราะโปงที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ไม้ไผ่ ไม้เนื้อแข็ง ทำให้มีความทนทานและเหมาะสมกับการใช้งานในยุคนั้น

การใช้เกราะโปงในวิถีชีวิตชาวสุโขทัยสะท้อนถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลอมรวมเครื่องมือพื้นบ้านเข้ากับการดำรงชีวิตอย่างลึกซึ้ง เกราะโปงไม่ใช่เพียงสิ่งของทางกายภาพ แต่เป็นสัญลักษณ์ของการเฝ้าระวังความมั่นคงและความร่วมมือในชุมชน การเคาะให้เกิดเสียง เกราะโปงทำหน้าที่แจ้งเตือนทั้งภัยภายนอกและเหตุการณ์ภายในชุมชน เช่น ไฟไหม้ น้ำท่วม หรือความไม่สงบ ทำให้ชาวบ้านสามารถตอบสนองได้อย่างทันท่วงที นอกจากนี้ การใช้เกราะโปงในพิธีกรรมยังสะท้อนความเชื่อที่ยึดโยงกับศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชุมชนมองว่าเกราะโปงเป็นเครื่องมือแห่งความคุ้มครอง การตีเกราะโปงในช่วงประกอบพิธีจึงเปรียบเสมือนการสื่อสารกับพลังเหนือธรรมชาติ เพื่อขอพรหรือปัดเป่าสิ่งไม่ดีเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตที่ทั้งศักดิ์สิทธิ์และเต็มไปด้วยความหมายทางจิตวิญญาณ

บทบาทของเกราะโปงในกระบวนการผลิตและทักษะฝีมือการผลิตเกราะโปงในชุมชนสุโขทัยเป็นการแสดงออกถึงทักษะฝีมือของช่างทำเกราะโปงในท้องถิ่น การทำเกราะโปงต้องใช้ความเชี่ยวชาญในการเลือกวัสดุ การตัดแต่งและการประดิษฐ์เพื่อให้เกราะมีคุณสมบัติในการป้องกันได้ดี ซึ่งเป็นการสะท้อนถึงการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นการรักษาและส่งต่อองค์ความรู้ด้านช่างฝีมือไปสู่รุ่นต่อไป (อโนทัย สัมอำ, 2567)

สรุป เกราะโปงในวิถีชีวิตชาวสุโขทัย มีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการป้องกันภัยและการสะท้อนถึงสถานะทางสังคมและความเชื่อของชุมชนในการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้เกราะโปงไม่เพียงแต่ช่วยให้ชาวสุโขทัยมีความปลอดภัยแต่ยังเป็นสัญลักษณ์ที่ช่วยในการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนและสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม ศาสนา และวิถีชีวิตของผู้คนในสมัยนั้น

5. วิธีการตีและเทคนิคในการใช้งาน

วิธีการตีและเทคนิคในการใช้งานของเกราะโปงจังหวัดสุโขทัยเป็นกระบวนการที่สะท้อนถึงความชำนาญทางฝีมือของช่างในท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาท

สำคัญในการผลิตเกราะโปงเพื่อใช้ในการป้องกันภัยจากศัตรูหรือสัตว์ร้ายในสมัยโบราณ วิธีการตีเกราะโปงเริ่มต้นจากการเลือกวัสดุที่เหมาะสม เช่น โลหะไม้หรือวัสดุธรรมชาติอื่น ๆ ที่มีความทนทานต่อการกระแทกและสามารถรองรับแรงจากการโจมตีได้อย่างมีประสิทธิภาพ วัสดุเหล่านี้จะถูกนำมาผ่านกระบวนการตีด้วยเครื่องมือที่ช่างทำเกราะมีความเชี่ยวชาญการตีโลหะจะเกี่ยวข้องกับการควบคุมอุณหภูมิให้เหมาะสม เพื่อให้วัสดุอ่อนตัวพอที่จะขึ้นรูปได้ง่าย แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องรักษาความแข็งแรงที่จำเป็นต่อการใช้งาน (อดุลสิงห์เหม, 2567)

สรุป เทคนิคการตีเกราะโปงในวิถีชีวิตชาวสุโขทัย มีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการป้องกันภัยและการสะท้อนถึงสถานะทางสังคมและความเชื่อของชุมชน ในการดำรงชีวิตประจำวัน การใช้เกราะโปงไม่เพียงแต่ช่วยให้ชาวสุโขทัยมีความปลอดภัย แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ที่ช่วยในการสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนและสะท้อนถึงการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรม ศาสนา และวิถีชีวิตของผู้คนในสมัยนั้น จึงมีการสร้างสรรค์การแสดงที่นำอุปกรณ์มาประกอบนั้นคือ รำเกราะโปง

6. รูปแบบการแสดง

การแสดงรำเกราะโปงเป็นการแสดงพื้นบ้านที่มีความสำคัญและเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัย ซึ่งมีการบันทึกประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมที่ยาวนาน การแสดงนี้มีลักษณะเฉพาะที่ผสมผสานการเคลื่อนไหวและการร้องเพลง เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และความเชื่อของชาวสุโขทัย การรำเกราะโปงมักจะประกอบไปด้วยท่าทางที่คล่องแคล่วและมีความเป็นระเบียบ โดยการใช้อุปกรณ์ที่เรียกว่า “เกราะโปง” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีเสียงดังเมื่อตี ทำให้เพิ่มความสนุกสนานและความตื่นเต้นให้กับผู้ชม การแสดงนี้ยังมีบทเพลงที่เป็นส่วนสำคัญในการเล่าเรื่อง โดยการร้องเพลงจะเป็นการสื่อสารเรื่องราวจากรุ่นสู่รุ่น และสะท้อนถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสุโขทัย การรำเกราะโปงจึงไม่เพียงแต่เป็นการแสดงศิลปะพื้นบ้าน แต่ยังเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดสุโขทัยให้คงอยู่ไปอีกยาวนาน

7. ผู้แสดง

การแสดงรำเกราะโป่ง จังหวัดสุโขทัย ในการแสดงแต่ละครั้งนิยมใช้ผู้แสดงชาย หญิง เพียง 6 – 8 คน เพื่อให้ผู้แสดงจะดูไม่น้อยและไม่มากเกินไป

8. การแต่งกาย

ลักษณะการแต่งกายการรำเกราะโป่ง จังหวัดสุโขทัย ผู้แสดงชายสวมเสื้อหม้อฮ่อมคอกลมแขนสั้น ติดกระดุมด้านหน้า สวมกางเกงหม้อฮ่อม ผูกผ้าขาวม้าที่เอว โปกผ้าที่ศีรษะ และถืออุปกรณ์ประกอบการแสดงคือเกราะโป่ง ผู้แสดงหญิงพาดสไบที่ไหล่ซ้าย นุ่งโจงกระเบน ทรงผมตั้งกระบังหน้าปล่อยผมไปด้านหลังติดดอกไม้บริเวณหลังหูด้านซ้าย ใส่เครื่องประดับสีทอง ประกอบด้วยสร้อยคอ ต่างหู กำไล และเข็มขัด แต่งหน้าให้สวยงามแสดงตัวอย่างดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 เครื่องแต่งกายรำเกราะโป่ง
(ที่มา : จุฑามาศ เอี่ยมประพันธ์, 2567)

9. ดนตรีประกอบการแสดง

จากการศึกษาเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงการรำเกราะโป่ง จังหวัดสุโขทัย มีเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงรำเกราะโป่ง จังหวัดสุโขทัย ดังนี้

9.1 เครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่ดำเนินทำนองหลัก ประกอบไปด้วยเครื่องตี ได้แก่ กลองยาว และโหม่ง

9.2 เครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่ดำเนินจังหวะประกอบ เพื่อตกแต่งจังหวะให้มีความไพเราะและสนุกสนานเพิ่มขึ้น ประกอบไปด้วยเครื่องตี ได้แก่ กรับ ฉาบใหญ่ ฉาบเล็ก เกราะโป่ง

9.3 เครื่องดนตรีที่ทำหน้าที่ดำเนินทำนอง ได้แก่ เครื่องเป่า ได้แก่ ปี่ชวา

สรุปและอภิปรายผล

การรำเกราะโปงเป็นรูปแบบการแสดงที่หลอมรวมวัฒนธรรมดั้งเดิมเข้ากับศิลปะการแสดง โดยมีอัตลักษณ์ที่เด่นชัดในการสื่อความหมายผ่านการเคลื่อนไหว ท่าทาง และเสียงของเกราะโปง ซึ่งทำหน้าที่ไม่เพียงแต่ประกอบจังหวะ แต่ยังสะท้อนบทบาทของเครื่องมือนี้ในวิถีชีวิตชาวบ้านชาวสุขุขทัยในอดีตการเคลื่อนไหวของรำเกราะโปงมีความหนักแน่นแต่สง่างามแสดงถึงพลัง ความแข็งแรง และความพร้อมเพชิญภัย ซึ่งล้วนมีรากฐานจากบทบาทดั้งเดิมของเกราะโปงในการแจ้งเตือนภัยในชุมชน การใช้เสียงของเกราะโปงในระหว่างการทำ ยังเป็นการสื่อสารเชิงสัญลักษณ์แสดงถึงความสามัคคี การตื่นรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ รำเกราะโปงยังถือเป็นการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ของจังหวัดสุโขทัยอย่างเด่นชัดการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นสะท้อนให้เห็นถึงความใส่ใจในการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้ในรูปแบบที่คนรุ่นใหม่สามารถเข้าถึงและเข้าใจได้ง่ายขึ้น เมื่อเชื่อมโยงกับแนวคิดสุรพงษ์ โสธนะเสถียร (2563, น.28 – 29) ซึ่งว่าการสื่อสารผ่านอัตลักษณ์ในการรำ จึงไม่ใช่เพียงการแสดงแต่เป็นการเล่าเรื่องของชุมชน ประวัติศาสตร์ และคุณค่าทางสังคมที่ยังปรากฏในวิถีชีวิตของผู้คน ในแง่ของผลการศึกษาการนำเกราะโปงมาสู่การแสดงรำเป็นตัวอย่งของการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ดีเพื่อเล่นกู่การแสดงสร้างสรรค์ที่มีความหมายทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง การรำเกราะโปงจึงไม่ใช่เพียงการอนุรักษ์ศิลปะ แต่เป็นการฟื้นฟูและสร้างบทบาทใหม่ให้กับวัฒนธรรมพื้นถิ่นในโลกปัจจุบัน โดยส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เห็นคุณค่า และสามารถนำไปต่อยอดในมิติอื่น ๆ อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2555). *เกราะเคาะไม้*. ศูนย์ข้อมูลกลางวัฒนธรรม.
- คณะกรรมการพิจารณาและจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2521). *ศรอาจารย์หลักที่ 1*. น.27-36.
- ครอบครัวจันทร์จรูญ. (2553). อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ. โรงพิมพ์
วิद्याสุโขทัย.
- จุฑามาศ เอี่ยมประพันธ์. (2567). *เครื่องแต่งกายรำเกราะโป่ง* [รูปภาพ].
วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย.
- _____. (2567). *รูปแบบและลักษณะเฉพาะของเกราะโป่งในภูมิภาคของ
ประเทศไทย* [ตาราง]. วิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย.
- ลออ น้อยวงศ์. (บุคลากรภายในวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย). สัมภาษณ์,
20 ตุลาคม 2567.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2553). *ดนตรีไทยหมายถึงดนตรีของภาคกลาง ภาคอื่น ๆ
เป็นดนตรีพื้นเมืองคือไมไทย*. มติชน.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2563). *ทฤษฎีการสื่อสาร*. ระเบียงทอง.
- อดุล สิงเหม. (บุคลากรภายในวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย). สัมภาษณ์,
18 ตุลาคม 2567.
- อโนทัย สัมอำ. (บุคลากรภายในวิทยาลัยนาฏศิลปสุโขทัย). สัมภาษณ์,
18 ตุลาคม 2567.